

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo priimti Tarybos reglamentą dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų pripažinimo ir vykdymo bei bendradarbiavimo išlaikymo prievolių srityje

COM(2005) 649 final — 2005/0259 (CNS)

(2006/C 185/07)

Taryba, vadovaudamasi Europos bendrijos steigimo sutarties 262 straipsniu, 2006 m. vasario 13 d. nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl Pasiūlymo priimti Tarybos reglamentą dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų pripažinimo ir vykdymo bei bendradarbiavimo išlaikymo prievolių srityje

Užimtumo, socialinių reikalų ir pilietybės skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto darbo šiuo klausimu organizavimą, 2006 m. kovo 20 d. priėmė savo nuomonę. Pranešėjas J. P. Ratureau.

426-oje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2006 m. balandžio 20–21 d. (balandžio 20 d. posėdis), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 133 nariams balsavus už, 3 — prieš ir 3 susilaikius.

1. Komiteto nuomonės santrauka

1.1 Reglamento projektas yra susijęs su EB steigimo sutarties 65 straipsnyje nagrinėjama sritimi, kurios teisinis pagrindas apibrėžiamas šios sutarties 61 straipsnio c punkte; atsižvelgiant į išlaikymo prievolių ir tarptautinio jų išieškojimo pobūdį, šis reglamento projektas visiškai atitinka proporcingumo ir subsidiarumo principus vertinant jį tiek teisminių institucijų ir nacionalinių teisės sistemų, tiek ieškovų požiūriu.

1.2 Šiame pasiūlyme nagrinėjamas klausimas yra susijęs su šeimos teise ir išlaikymo skolų išieškojimu, o socialinėje plotmėje su masiniu žmonių nuskurdimu. Į šiuos aspektus taip pat reikėtų atsižvelgti.

1.3 Projektas taip pat atitinka suinteresuotų šalių, trečiųjų šalių ir susijusių administracinių struktūrų reikalavimą siekti aiškumo ir teisinio tikrumo; jame taip pat užtikrinama, kad asmeniniai duomenys bus naudojami tik reglamente numatytam ginčui spręsti arba skolininko išlaikymo prievolėms vykdyti.

1.4 Komitetas pritaria šiai Komisijos siūlomai teisės akto iniciatyvai ir palankiai vertina pastangas kurti gerus teisės aktus, iš anksto konsultuotis ir, prieš pateikiant galutinę teisės akto redakciją, atlikti preliminarų poveikio vertinimą; jis taip pat pritaria pasirinktai reglamento formai ir apibrėžtam teisiniui pagrindui ir mano, kad naudinga suvienodinti sritį, kuriai būdingas europinis aspektas, nepaisant tarp nacionalinių teisės sistemų išlikiančių skirtumų.

1.5 Tik nedaugelis valstybių narių ratifikavo Hagos konvenciją dėl išlaikymo pareigoms taikytinos teisės, tačiau dauguma (17 iš 25) ratifikavo konvenciją dėl sprendimų vykdymo šioje srityje. Tačiau turint omenyje abejones ir galimybę, kad vienos valstybės viešosios tvarkos nuostatos *a priori* gali prieštarauti kitos valstybės sprendimui, nepaisant to, kad jį priėmė kita konvenciją pasirašiusi valstybė, tokių sprendimų įgyvendinti gali būti neįmanoma. Tokia padėtis sukuria laisvo teismo sprendimų judėjimo Bendrijos erdvėje kliūtis, kurias reikėtų panaikinti.

1.6 Komitetas ragina Tarybą priimti siūlomą reglamentą, kuriuo bus užtikrintas teisinis tikrumas ir numatytos praktinės vykdymo priemonės išlaikymo kreditoriams, kurios galios tarptautiniu mastu ir atsižvelgiant į Europos žmonių interesus.

1.7 Galiausiai Komitetas ragina Jungtinės Karalystės ir Airijos vyriausybes apsvarstyti galimybę prisijungti prie šio reglamento (*opt in*) ir kviečia Danijos vyriausybę palengvinti sprendimų dėl išlaikymo išmokų vykdymą remiantis šios šalies jau ratifikuota Hagos konvencija dėl išlaikymo pareigų vykdymo ir šiam tikslui pasiekti numatyti *ad hoc* bendradarbiavimą su kitomis valstybėmis narėmis, jeigu bus pateiktas tokio pobūdžio prašymas.

2. Komisijos pasiūlymas

2.1 Pasiūlymo pagrindimas, tarptautinis aspektas

2.1.1 2000 m. lapkričio 30 d. priimtoje sprendimų civilinėse bylose abipusio pripažinimo programoje reikalaujama panaikinti *exequatur* procedūrą išlaikymo išmokoms, kuri turi būti taikoma remiantis Briuselio I reglamentu⁽¹⁾ dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo. Šioje programoje taip pat numatoma būtinybė vienodinant procedūras nustatyti ir tam tikras bendras procedūras taisykles ir siekti, kad valstybėje narėje, kurios prašoma pripažinti kitoje valstybėje narėje paskelbtą teismo sprendimą vykdymo procedūra, pavyzdžiui, nustatant skolininko turimą turtą, būtų kuo veiksmingesnė.

2.1.2 Abipusis pripažinimas turėtų vykti bendradarbiaujant valstybių narių teisminėms institucijoms ir suvienodinant kolizines teisės normas.

2.1.3 Hagos tarptautinės privatinės teisės konferencijoje buvo pasirengta galiojančių konvencijų atnaujinimui ir, Komisijos manymu, Bendrijos ir tarptautiniai veiksmai padeda to pasiekti; Hagos iniciatyva suteiks galimybę ateityje plėtoti bendradarbiavimą su trečiosiomis šalimis ir pasiektus rezultatus vėliau perkelti į Europos Sąjungos teisę.

⁽¹⁾ Reglamentas EB 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo.

2.2 Pasiūlymo priimti reglamentą tikslai

2.2.1 Pasiūlymu priimti reglamentą siekiama panaikinti visas kliūtis, kurios trukdo vienoje ES valstybėje narėje gyvenantiems išlaikymo kreditoriams išieškoti išlaikymo išmokas kitoje valstybėje narėje.

2.2.2 Kreditoriams turi būti suteikta galimybė nemokamai gauti Europos teisingumo erdvėje tiesiogiai vykdomą raštą, kuriuo remiantis būtų įmanoma reguliariai išieškoti mokėtinas sumas.

2.2.3 Toks išskirtinis ir aiškius tikslus nustatantis teisės aktas, apimantis visas su teisiniu bendradarbiavimu civilinėse bylose susijusias sritis, yra būtinas, kadangi iki šiol nėra vieningo šios srities reglamentavimo. Išlaikymo išmokų ir išlaikymo kreditorių sąvokos įvairiose šalyse yra skirtingai aiškinamos, todėl vykdant sprendimus gali atsirasti prieštaravimų, išplaukiančių iš 1973 m. Hagos konvencijos (26 straipsnis), kuri kol kas turi viršenybę prieš Bendrijos teisę, išlygų; siūloma panaikinti šią Briuselio I reglamento 71 straipsnyje numatytą išimtį ir parengti išlaikymo išmokų išieškojimo *ad hoc* priemonę.

2.3 Siūlomo reglamento turinys

2.3.1 Kolizinių teisės normų suvienodinimas; suvienodinus taikytiną teisę nustatančias taisykles būtų lengviau vykdyti sprendimą, kuris paskelbiamas atsižvelgiant į pakankamą ir neginčijamą kreditoriaus ir skolininko šeiminių ryšį.

2.3.2 Pripažinimas ir tiesiogiai vykdytino sprendimo pobūdis visoje Europos Sąjungos teritorijoje.

2.3.3 Valstybė, kurioje gyvena skolininkas, turi numatyti konkrečias sprendimo vykdymo priemones, tarp jų sudaryti sąlygas gauti informaciją apie skolininko finansinę padėtį ir įgyvendinti teises priemones, sudarysiančias sąlygas tiesiogiai išskaičiuoti išmokas iš atlyginimo ir banko sąskaitų.

2.3.4 Ypatingas dėmesys skiriamas išlaikymo išmokų išieškojimui; stiprinamas teisminis bendradarbiavimas civilinėse bylose (reglamento priede pateikiami suvienodintų formų pavyzdžiai).

3. Bendrosios pastabos

3.1 Komitetas pasiūlymą priimti reglamentą dėl tarptautinio išlaikymo skolų išieškojimo vertina kaip reikalingą ir tinkamą. Kaip *lex specialis* šis reglamentas turi viršenybę prieš teisinio bendradarbiavimo civilinėse bylose bendrąsias nuostatas, juo įtvirtinama Bendrijos teisės viršenybė srityje, kuri iki šiol, vals-

tybių sprendimu, nebuvo reglamentuota, tačiau nepakeičia valstybių narių teisės.

3.2 Numatyta skolininko turto nustatymo ir išmokų išskaičiavimo tvarka užtikrina teisę į privatumą ir asmens duomenų konfidencialumą. Tačiau skolininkas privalo informuoti kreditorius ir kilmės šalies teismą pasikeitus jo darbdaviui arba banko sąskaitai.

3.3 Šiame reglamente numatomi išieškojimo būdai išlaikymo išmokų kreditoriams ir atsižvelgiama į skolininko teisę užginčyti skolos išieškojimą arba pateikti prašymą kilmės šalies teismui peržiūrėti sprendimą dėl išieškomos sumos dydžio; pateikus prašymą peržiūrėti sprendimą, vykdymo procedūra sustabdoma.

3.4 Sprendimo vykdymą reglamentuoja vykdymo valstybės įstatymai neatsižvelgiant į tai, kokioje valstybėje sprendimas buvo priimtas.

3.5 Išankstinis žaliosios knygos^(?) paskelbimas, konsultacijų rengimas ir ekspertų posėdžiai, taip pat padėties analizė kiekvienoje valstybėje narėje leido parengti nuoseklų, aiškų, taikymo požiūriu gerai parengtą pasiūlymą, kuriuo turėtų būti panaikinamos nuolatinės kliūtys, trukdančios išieškoti išlaikymo išmokų kitoje valstybėje.

4. Specialiosios pastabos

4.1 3 straipsnis

Komitetas mano, kad pirmuoju teismo jurisdikcijos nustatymo kriterijumi turi būti skolininko nuolatinė gyvenamoji vieta, todėl siūlo vietomis sukeisti a ir b punktus.

4.2 15 straipsnis

Komiteto nuomone, kreditorius visada turi turėti galimybę pasinaudoti įstatymuose įtvirtinta savo teise ir todėl negalima taikyti kitų šiai teisei prieštaraujančių teisės aktų, išskyrus labai svarbiais šiame reglamente numatytais viešosios tvarkos klausimais.

4.3 35 straipsnis

Komitetas mano, kad banko sąskaitos įšaldymo vykdomasis raštas negali būti taikomas visoms sąskaitos lėšoms, o tik išlaikymo prievolės įvykdymui reikalingai sumai, kitaip sąskaitos turėtoju neribotą laiką būtų neleidžiama naudotis pragyvenimui reikalingomis lėšomis, kol bus priimtas sprendimas iš esmės (o tai kai kuriuose teismuose gali užtrukti keletą mėnesių ir akivaizdžiai prieštarautų siekiamam tikslui).

2006 m. balandžio 20 d., Briuselis

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto

pirmininkė

Anne-Marie SIGMUND